МОАКХАЗ САННА ЧIОАГIА ДА ВАЙ ВОШАЛ!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ IIАЬРАСКА, 1 ОКТЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 118 (6684). ◆ Мах 3 кеп.

Тахан Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша дезду шоай автономе 60 шуи нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шуи дуза ди

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областной комитетага Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиумага Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советага

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето Нохч-ГIалгIайчен болхлошка, колхозхошка, интеллигенцега, берригача къахьегамхошка чIоагIа моаршал а хоатт уж даькъала а беш сийлахьча денощца — Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика хьаяь кхоазткъа шу а Нохч-ГIалгIайче ший лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шу а дизарца.

Нохч-ГIалгIайче Российски паччахьалкхена юкъеяхар исторически прогрессивни лоархIам болаш дар. Кхыча мехкашнарча гIаьрахоша лоалла оттабара кхерамах нохчийн гIалгIайн кIалхарбаьха ца Iеш, цо аьттув болаш дола хьалаш кхаьийтар уж халкъаш социальни а кхаман а даькъе дегIаькхуалара, цар кхаман-кортамухьаенен болам эрсий болхлой класса революционни, паччахьа самодержавена духьала Россе берригача къахьегамхоша лоаттабеча къовсамца вIашагIтоха.

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяларо нохчийн гIалгIайн халкъашта шерра никъ хьабийллар политически, экономически, культурни дегIаахара. Коммунистически парте кулгал а деш, Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша хьинаре дакъа лаьцар Советски Iаьдал доалихача а чIоагIдеча а, шоаш ца кхобеш къахьийтар хьалхарча пятилеткай шерашка. Сийлахь боккхача Даймехка тIема фронташка майрали турпалали гойтар, вай мехка дегIаена социалистически общество хьалхьеча холуш дакъа юкъедихьар.

Нохч-ГIалгIай АССР хьаяр — ленински къаман политика чакхйоахаш хилара къаьгга доль тешал. Белгал долаш да. республика юбилей СССР хьаяь 60 шу дизар дерригa халкъ дезде цхьачлуча денощка белгалйоаккхаш хилар. Советски Iаьдала шерашка сийлахь-доккхача эрсий а вай мехка кхыча а халкъаша даим новкъостал даьах Нохч-ГIалгIайченах хинна чIоагIа дегIаена индустриально-аграрни республика. ЧIоагIа дегIадаьккхад мехкдаьтта, мехкдаьттахимически, машиностроительни, радиотехнически, кхечар, хьалкъа боахама кхыдола доаьхош. Юртбоахама производствана специализаци концентраци ера парда тIа, юрта кхыдола хувцамаш дарех хIара шера духхагIа доаккх ялат, дулл, шура, баьццадараш, сом. Автономни республике юкъарен лаккхаран дешар дийша дипломаш кола итташ эзараш специалисташ ба къахьегаш. болхлой класса, колхозни ахархой, къаман интеллигенце дуккха кадраш кийчъяьй. Наьха санна дегIадена Iилман культурен. ЧIоагIа тоабенкаб къахьегамхой хатара боарам. Кавказа къамий вежарашка дола доттагIал чIоагIденнад.

Боахама а культура а даькъе республико даьха уж дерригa тоаламаш хьатиннад советски общественни паччахьалкхени строя шеко йоацача совленех а сийлахь-боккхача вахара низах а. вай сийлахь йоккхача Даьхен дерригa халкъаш массе оагIоратьаве дегIаихуалара а тоадалара а Коммунистически партен Советски правительствaн цахаддаш йоаьто ерах.

Тахан Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша, парте XXVI съезда, КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума решенеш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева указанеш кхочаш а еш, тIагIерта къовсам лоаттабу промышленни юртбоахамен производства эффективность дIаэо а лакхьяра 1982 шера а бIаргнача цхьайтталагIча пятилетка а заданеш кхалл хьалха кхоачашьяра.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето доккха паччахьалкхен соагIат — Къахьегама ЦIена Байракха орден еннца Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика къахьегамхой дег тIаор даькъала буц, хIаьта областной партийни организаце кьезаленца республика болхлоша, колхозхоша интеллигенце ССР хьаяь 60 шу дизара сийна хьуржача социалистически кхьe керда тоаламаш доахаргтиладие, дукхача къамех латтача Советски паччахьалкхен низ чIоагIбенa. коммунизм хьалхьара сийлахь-доккхача гIулакха юкъе доагIаш дола даькъа юкъе хьоргтилаерах чIоагIа тешаш хилар дIа а кхайкаду.

Даьхьала йилла СССР халкъий доалпгдоаца доттагIал — Советски Социалистически Республикий Союза низ а чIоагIале а дудуна хьаст!

Даьхьала тхилла Советски Союза Коммунистически парти вай мехка халкъаш ленински наьхьагIа коммунизма котаалонга бIубенна дIахьалкаешьейна кхуваш ер!

КПСС	СССР	СССР
ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.	ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ	МИНИСТРИЙ СОВЕТ



КПСС ЦК СЕКРЕТАРЬ И. В. КАПИТОНОВ — НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕНЕ

Селхан город Грозне, Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шуи из ший лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шуи дизар деэдеча дакъа лаца венав КПСС ЦК секретарь И. В. Капитонов. Грознени аэропорте везача хьаьша накъабахабар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, НГIАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бюро членаш а членалла кандидаташ а.

Укхаза ба торжествашка дакъа лаца Грозне яьхкача делегацей кулгалхой: КПСС Дагестански обкома хьалхара секретарь М-С. И. Умаханов, КПСС Черсий-Балкхарой обкома хьалхара секретарь Т. К. Мальбахов, КПСС Къулбаседа ХIирий обкома хьалхара секретарь В. Е. Одинцов, Ставропольски крайисполкома председатель И. Т. Таранов, Украина Компарте Херсонски обкома шоллагIа секретарь А. Т. Мельников.

Накъабаьхкараш юкъебар СССР мехкдаьттан мехкдаьтта чакхдоахачен промышленноста министр В. С. Федоров, Къулбаседа-Кавказски тIема округа командующи инарал-полковник В. К. Мерецков.

Вайнахьа форма тIакоахача кагийча нахех мехкарашеи везача хьаьша тухсискал лу, пионераша — зизаш.

Городе хьакхаьчачул тIехьагIа И. В. Капитонов хилар Грозне къаьнагIа, шоа революцион, тIема вай хьегама традицешца йовзаш нолла машиностроительни предприяте — «Красный молот» заводе. Массехк цехе хилар из. Цо бесаме къамаьл дир завода болхлошца, специалисташца, цар къахьегама а быта а хьалаш инфтад хьежар.

Мехкдаьттааппаратура цеха комплексни бригада бригадираца, СССР Лакхехьарча Совета депутатаца Н. Г. Рыженковца къамаьл деш дийцар къахьегам бригадни формагIа вIаштIехьбаккхара совленех, из дIахо а доаржаде дезаш хиларах.

Ши хезача машиностроитела Н. И. Брызгунова дийцар социалистически ях лелаярах, «СССР 60 шу дизара — 60 хьинарсча къахьегама кIира» яха почин коллективо шерра хьаллаьца хиларах.

Завода директора Г. К. Веленкос, парткома секретара Е. Н. Пучкова хоам бир, ийс бетта производствени задани предприяте ханал хьалха кхоачашьяь хиларах, хIаьта дуккхагIа йола продукци оттара дика йолаш хьаяьй.

Цу дийнахьа а И. В. Капитонов НГIАССР халкъа боахама кагарIдаьннарий Выставке хилар, из хьежар Советски Iаьдала шерашка экономика, культура дегIаяьлача республика тоаламех дуцача экспозицешка. Цо могадир КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашьяра къахьегамхоша бу болх шерри хьахьоцкам йола выставка.

30 сентябре, сарахьа, И. В. Капитонов Грознега хьовкам хилар.

СУРТА ТIА И. В. Капитонов «Красный молот» заводе.

Вайцига хьоашалгIа — вежарий

Селхан, Грозне Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шуи из ший лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шуи дизар деэдеча дакъа лаца баьхкаб Венгерски Халкъа Республикера вай вежарий — ВСРП Комаромски обкома секретарь Шаламон Хугове керте латта делегаци. Делегацена юкъебоагIа Комаромски обкома член, партийни школа директор Михал Илани, Комаромски обкома член, болхло Антил Витхолм, переводчик Вилмос Сювегес.

...Iалаьмате хоза кийчъяь я аэровокзала хьалхашкара майда. Массанахьа а гуш я цIе байракхаш, транспаранташ, геттара я дукха да зизаш, хIаьта иштта хила а деза беза хьаьший тIаэцаш хилча. Накъабаьхнарашта бе доахк эрсий а венгерски а меттала: «Даькъала хилда «Советско-венгерски доттагIал!», «Маршо доагIалда шо, Комаромски областера вежарий!», «Барадшаг — доттагIал» яха моаршала дешаш тIадола плакаташ.

Безача хьаьшашта накъабаьхкабар НГIАССР Министрий Совета председатела заместитель Т. У. Махмудхаджиева, КПСС обкома отделий заведующеш Р. Н. Тимошенко, А. И. Тацитов, КПСС Грозненски горкома секретарь Л. П. Белоглазова.

Вайнахьа формаш тIаювхача кагийча нахех мехкарашеи хьаьшашта тух-сискал лу, пионераша — зизаш.

Аэровокзала хьалхашкарча майдан тIа вайнахьа формаш тIаювхача къонача артисташа венгерски доттагIашта концерт оттадир.

Аэропортера городе хьагIунхаччалца транспаранташца, лозунгашца кийчъяьча улицашка вежарий делегаци безаме тIаэцаш а цунга моаршал хоатташ а бар грозненцаш.



КЕРДА КОТАЛОНАШ ЙОАХИЙЛА ОАШ, ТХА МЕХКАХОЙ!

Хьамсара са мехкахой! Тахан шоана юкъе а волаш, вай республикана, нохчийн гIалгIайн кхела, цар дерригача вахара мах баь варгвоацаш боккха лоархIам бола цIейш дезде сай вIаштIехьдаьннадаларе, Iалаьмате дика хетаргдар сона.

ЦIенача дег тIара ях аз шуга: Советски Нохч-ГIалгIайчен экономика, культура, искусство дегIадоаладеча керда толамаш, кхы а йоккхагIа йола лакхаленаш йоахийла оаш, са мехкахой, ираз долаш дахалда шо!

Вайнахьа кагийча нахага ала ловра, Советски Эскара эпсар хиларах тарра из сай ала боккъо а я мотт сона, массаза а массе хана а кийча хила вай сийлахь-йоккха Даьхе лорае. Цул сий долашагIа хIама дац вайна укх дунен тIа!

Из ираз сога а са шин вешийга а кхаьчад. ХIаьта оаха тхоай из дIакхоачар да а даьд, даим дерг а да советски наьха машаре къахьегам лорабара, тхоашта тIадилла молагIа декхар са ца кходеш, советски халкъа хьалхашка цIийдала дезаргдоацаш кхоачашдара.

Капитан Р. АУШЕВ, Советски Союза Турпал, М. В. Фрунзе цIерагIча Военни академе деша вагIар. г. Москва.

* * *

ЧIоагIа а дег тIара а даькъала ду аз сай мехкахой доккха цIей—Нохч-ГIалгIай автономе 60 шуи нохчийн гIалгIайн халкъаш Россена юкъедаха 200 шуи дизар.

Вай халкъаша чIоагIа раьза хинна тIаьийца а цар шоай эггара хьамсарагIа дола хIама санна лораь а йолча Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце кхы халкъаш а санна паччахьа Iазапах мукъадаьккхад вай з1амига къам а, кIалхардаьккхад бIаьшерений боадонна.

Са, кхо класс яьккхаьца мара ца дийшача, гIалгIачун вый молаагIча хьача советски сага санна шерра торо хиннай лаккхерча образованега кхача, технически Iилмай кандидат хила, тхоай балхахой группана юкъе а волаш производства 1976 шера Ленински премеца белгальяьккха керда технологи оттаяча а цун кIийлен тIа залача къулбаседен хьалашка толама йола бувуш дола балат ерахецача а дакъа лаца. Ва кхера образовани я дошо медалаш а йоахаш юкъера школаш яьхача са шин вешийн кхаь йишийн.

Из торо хIаране я вай мехка хIанз. Октябрьски революци хилари вай мехка Iаьдал къахьегамхой бе даллари бахьан долаш хинна хIама да из.

ДIайха моаршал доайт аз шуга, са деза мехкахой, тахан вай юбилей, цун деза цIей дездеча дийнахьа, хIаьта дIахо йодача хана оаш къахьегама толамаш дахар, шо унахцIена а шун вахар ираза а хилар, шо даим коммунизм хьалъерий хьалхарча мугIарашка хилар а лов сона.

ШИШХАНОВ Темарлан, «Тулачермет» яхача Iилма-производственни объединене генеральни директора Iилман балхашта вола заместитель, Ленински преме лауреат, технически Iилмай кандидат. г. Тула.

* * *

Тахан цIей кхаьчад са республике — Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шуи из ший лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шуи дуза да. Ма деза а доккха а да да из!

Со шоана гаьна вале а, са хьамсара мехкахой, бакъда, са дог, са уйла шуца я. ЦIенача дег тIара ловца боакх аз шоана: массане а цIей даькъала хилда шун, ираз долаш дахалда шо, парте XXVI съезда исторически решенеш кхоачашъеча керда коталонаш йоахийла оаш!

ХIанз дерригача дунена а ховш да Нохч-ГIалгIайче дегIаена промышленность, юрта боахам бола мохк болга. Цун берригача доттагIий деша тIоалдоах цо доахача толамашка. Цхьан хана геттара тIехьабиса хинна вай мохк тахан шера гIа боахаш бола. Из дерригa а вайна денар Сийлахь-боккха Октябрьа ба, Ленина парте а. Баркал цунна вайна из эал доккха дика дарах.

Дег тIара баркал ала лоара сона сийлахь-доккхача эрсий халкъа. Цо бIаь шу хьалха цунца оагIув балхайцаро хьахIаькхача йоаш болаш хадар тахнара сийрла де.

А. КУРСКИЕВ, Казахски ССР Iилмай Академе сейсмологе института лаборатореи заведующи, геолого-минералогически Iилмай доктор. г. Алма-Ата.

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикана Къахьегама ЦIеча Байракха орден яларах дола

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Боахама культура даькъе тоамаш ...ерах Нохч-ГIалгIай АССР хьаяь 60 шуи Нохч-ГIалгIайче ший лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шуи дизарца дувзденнен Къахьегама ЦIеча Байракха орден йойла Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикана.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1982 ш. 30 сентябрь.

60 * ХАЛКЪИЙ-ВЕЖАРИЙ ОА ГӀОХ

МАХ БАЬ ВАРГВОАЦА ГАНЗ

КОММУНИСТИЧЕСКИ партеи Советски правительстваи Советий Іаьдал эттача хьалхерча деношка дена массадолча хьамий бахар тоедера, эргадахиера, цар экономика, культура лензьера мел лацар деьд, да а ду.

Сийлахь-йоккхача Россей дӀа-хьетар бахьан долаш нохчи-гӀалгӀай халкъа тӀерабаьлар кхыча паччахьалкхенашкаьара, — къаьстта Персегаьаре Турцегаьаре — мозк цар карабер-забера, халкъаш цар шоашта лоал оттадера бола кхерам. Россеца оагӀув биллара сийлахь-йоккха акт бахьан долаш нохчий гӀалгӀайи торо хилар гойтача лоаман чӀожашкара ІоаьрабоеIа, шаьрача, беркатеча арешка баьа Ioвоаша, тоаа хилар кхыча хьамашца буззем хила, шоай экономика, культура дегӀайдалаа. Россеца дьаьна хиларца дуэзадеhна да нохчи-гӀалгӀай халкъ революце бахьан къовсамга делар а. Цу сийлахь-боккхача къовсама истерена цо юкъейиэьа оагӀонаш белгала а лоарыIам болаш а я. Вайна цӀаьнза йицлургъяц уж.

Белогвардейски инарало Шин-арпӀа юкъе ядеча вайнехьа юртахошкарча назега аьлар. дукьале ца еш шийн бӀу Грознена тӀабахийта аьнна. Бохийтаргбац аьлар юрташкарча наха «Тха [illegible] боккха ба, сага хIалакдергда шо», аьнна кхерам тӀетессар инарало. «Низа дукьале низ боахаргба», — жоп делар гӀалгӀаша. ТӀаккха шин бӀу — боккъонца герзаца, беррига кхоачамца кийчъяь ши батальон юрташта тӀелаьллар инарало. Шекха батальон йоделир партизанаша.

Цул тӀехьагӀа дукха юкъ яладехьа, бокказахьа — Долакха-Юрта вена хьа а этта Деникина бӀуцерча эскаро-парламентеро Белогвардейска командование ультиматум хьаьхийра: «Дукьале ца еш шоай эскар чекхдалийта деза. беррига большевикаш кьабала деза». ХьатӀа-хьамзар из гӀулакх юрташа.

Болабелар тӀом, дукхалга а герзаца кийчъелерга а диллача гаьнна тӀет волча моастагӀчунца лира, хьанзе тӀом. Массеяи [illegible] буси лаьттар из. Сика хьакха оккпашка нъоиавашта уллуча го йиш яр хьалхаг а. Дукха зе хилар белогвардейхошта. Дукха лийгар уж. юрт лоашта кералхала. Бакъда, партизанаш эшаба. гора оттаба низ хьаьнзар Деникина эскаре Цар сеций-тензар моастагӀчунцара къовсам. Долакха-Юрта химна тӀом аьнна Нохч-ГӀалгӀайчен революционни историна юкъедахаб из. Цу тӀема ца гӀалгӀашта уллуча моастагӀчох майра латаш хилар новкъостала бевкха нохчий а, Грознера эрсий болабал а, иштта кхерсийн балкхарой партизанаш а.

Дохкха дакьа лаьцар Буро тӀарча курсанташа а.

ХӀАНЗ, Нохч-ГӀалгӀайчен сийлахь доакха цӀей дезаеча [illegible], хӀаьта иштта СССР хьаьхь 60 шу дизара цӀейча нимъедолаш вай доналл ду хала керда вахар дуллача хьалдонаш [illegible] торо еннача доттагӀаьах.

Таьах цу доттагӀалаах вай дохкаьй дема хана дегабох из хьазулача, цӀоагӀучуна юкъе лаьтта къамаьш тапашагӀа бола хьонгаш: лоаман аалнъашта хьаьа никъ хьалаш, цар революционни къовсама кулгалдеш хинна Г. К. Орджоникидзе, С. М. Киров. Советски Іаьдала эггара хьарамегӀа бола за хьа эттача Грозный Деникина эскаро дӀалаьцача, гаьнна лоам, [illegible] юрта. Шуьнта бӀу хIа шегӀа а тоаа, нохчии халкъ [illegible] моастагӀчо маттаьа тоьа [illegible] вогӀа [illegible] Николай Гикало. Цу беркена шерашка нохчий цӀе хилар вӀошегӀа а тоаа эрсашца хьаьна революцион моастагӀаш [illegible] маьрча дукъале лаьтта Нохчийн [illegible] Аслабек Шерипов. Революци бахьан шоай дагар дӀадеhна бинлурьбоаш ГӀалгӀайчен [illegible] Ахриев ГӀапур, Дуда ва Султан, иштта кхибераш.

[illegible]

Хозле, тоале, са республика!

Поккхай юбилейн ездайн а тӀа лоа вай Нохч-ГӀалгӀайче. Кхьоьхьинай цун шриэшо геродашн. [illegible] столица — город Грозный. [illegible] Ленина цӀерагӀйола проспект [illegible]

[illegible] Нохч-ГӀалгӀайчен автономе 60 шу, [illegible] Россеи [illegible] 200 шу дизар.

Советски Іаьдала [illegible] ГНПЗ [illegible]

СУРТАШ ТӀА: г. Грозный. Ленина цӀерагӀйола проспект; [illegible] ГНПЗ ЛЧ-35 [illegible] установка. [illegible] Сунженски района «Путь к коммунизму» цӀе йолча колхоза [illegible] Тердоева Машина, Борчашвили Касират, Борчашвили Аллату, Арсангиреева Альбина, Плотьева Варвара, Кузьминова Мария.







Эрсий халкъегара доьннача беркатта тешалдеш дола массалаш вайча корорга республика моллагӀча районе, моллагӀча моттиге. Масала, МагӀалбик Сона дагадоагӀа из дуьнъ, бьа ша корта мо. ТӀа хІама доацаш, Іай лаьно хІандаь, аьтти малло марца морадиирза илла. Бакъда, тхьаьиттагӀча шерашка сиха хувцадала доладелар цун сибат: лоамашка гӀалаш мо хьалъуетта хьлар мехкдьтта вышкаш, хьалъайттар цIенош, бӀарча поселкаш. Эрсий бар уж вышкаш егIараш, цӀенош дьараш, поселкаш ехкараш. Цар кулгаша, цар хьахьало гучаьхар цьаьккха пайда ца луш хьдача цу мехкза босенний хьаьлеиаш, цар лаьттан ченин гензаш. Эрсий специалистий новкъостанца хьа хилар [illegible] мехкдьттахой: буруетохараш, операторам, инженераш, мастераш. Уж хІанз гургба моллагIча буровн, моллагIча мехкдьтта доаккхача участке.

ХӀаьта нагахьа санна вай Наьсаре йолчаьа ласте цигача а гургда вайна эрсий халкъагара доьннача берката тешалдеш дола хІамаш. Эггара хьалха Агрнев ГӀапура цӀерагӀара «Электроинструмента» [illegible] завод. Ткъаьх шу хьалха ассса уллар из моттиг, иштташи моархІаши мара тӀа хІама доацаш. Мехка кхыча областашкара хьаьтІаера укхаза техника, оборудовани, тӀабаьхнар из дӀаоттаа специалисташ-говзанчаш. ХӀаьта цу заводе бола бергбала нагий наки мехкарийн Выборген Ростовеи, иштта Россе кхыча гӀалашка кийчбир. ХІанз заводе бола беш яр йоккха интернационални коллектива а, дукхача къамех болча нахах латташ йола. Вай мехка дукхача моттигашка а иштта кхыча мехкашка а дӀайода цу заводе продукци. ХӀаьта предприяти ше вай республике дикагIчарца лоаркӀаш а.

Уж масалаш кхы а доаладе йиш яр, хІана аьлча, дукха а вай республике эрсийн, нохчийн, гӀалгӀаьи, иштта кхыдолча а къамех болча наьха бартдаина, цьа дезар санна хьа хьегаш йола предприятеш.

КОММУНИСТИЧЕСКИ партеи Советски правительства новкъонца хьалхилар нохчийн гӀалгӀайи культура хІаьта цу культура цьа дакъа да литература. Октябрь котбелара доьнна беркат да хьалха паччахьа Іаьдал долча [illegible] шии наьна маттала дІалла ноазуйи литература ше хиннача хьамии литература хьалхилар. Вай республике Іалаи даздy шии автономе 60 шу дизар ХІаьта нохчийн гӀалгӀайи литература хьадоладенна-м хІанз а 60 шу а дац. 1923 шера арадаьнна эггара хьалхара гӀалгӀай маттагӀра ноа [illegible].

Шерашта хьалхлензар нохч-гӀалгӀай литература. Цу юкъандарча шерашка, вай литературан ноазонох [illegible] хьостане дара эрсий советски литература.

Доакха а сина бола а дакар мар керда тьахиннача дахмаьа литературана [illegible] цу шерашка лаьттар Из декхарийла вар халкъа революционни истори [illegible] ХІаьта из исторн, [illegible] Советски Іаьдал [illegible] наьна маттала литературан бахара ца хиннача халкъа литература хьахилар — из ше а да революционни истори [illegible]

[illegible] доттагІал барт [illegible] бахьан долаш [illegible] Нохч-ГІалгІайчен Советски Союза [illegible]

БОКОВ Ахьмад
Нохч-ГӀалгӀайчен яздархой [illegible]

ЮБИЛЕЙНИ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАЬД

Ер тхъаь пхелагӀа шу да аз Грознерча «Автоспецоборудовани» яхача заводе гидравлически подъемникаш хьаеча бригадана кулгалду. Поккхи яр из бригада. шийтта сагах латташ я.

Атта дацар дуккхача къамех болча наха кулгалде. Цхьабакъда, къонагӀа бараша сай на хоар дӀахьехаш, балха опыт йоккхагӀа ярашкара ца хоар хьаІомадеш хьаьера со.

Бетта пленах 400 гидравлически подъемник арахеца езаш я аз кулгалду бригада. Цхьабакъда, наха 450 — 470 подъемник ара ла хецаш бутт дӀабахийтабац.

Нохч-ГӀалгӀай автономе 60 шу, нохчийн гӀалгӀайн шоай лоIама гӀа Россена юкъебиха 200 шу дизарга тӀийийла хинна социалистически декхараш бовтадо кхоачашдаьд 24 сентябре. ХӀаьта юбилей тӀакхачале планал сона тӀа 17 подъемника ара а хийцар тха бригадо.

Ю. ДАНИЛЕНКО

МАССАНЕ ДЕГАШКА ГӀОЛЛА

ДИКА ХЕТ. Іайха хьалхаре къахьегилга хьайна ха а хоаш. пайда а болаш ди чаккдаьлча. хьо а раьза ва, нах а раьза ба — кхы фу деза сага дог айде? Болх чакх а баьнна чуводаш ва со, цӀаьхха сона юкхе соц машина: «Воля. ХьатӀаха, аз чувугаргва хьо!»

Из ва Тетерев Иван Федоровича вoI, болхло. Шийн даьна таро а волаш, геттара дика хІамига саг хиннав цунах. ХІамига кІаьнк волча хана деца вова сона из. ХІаьта. хІана дагa а доацаш сиха кхийнав Иика аьнад вай даьна. «Даь новкъа вихар харцахьа гӀоргвац».

Ткъо шу совгӀа ха я сона Иван Федоровичи цун деза-ли бовза. Дукха шерашь дӀадахал тхо вӀаши юкхе дахаш дола, хІаьта дега тоам хул. уллув иштта тешшаме новкъост хилча. Дукха ха яьккхай цо тха ХХ партсъезда цӀерагІча колхоза электроцеха начальник волаш. Балхи ца массаза а шиш болаш вар. эшшачунга новкъостал де кийча хулар. ХІана пенсе вахаи из, цхьабакъда. из оамал хьалха санна. хІана а цунах ноаьлаш я [illegible] ноагIа из цехе. дерриге за шоаш кул. хатташ ду. пайдане хьехам бу.

МагIа сий дІаихача шерашка нкаьхенача, майрра [illegible] шоашта бола [illegible] стаиера кахьат делад сога. Цо чІоагІа гІайгІане хоам бера сона: кхелхав со цига хиннача хана Павлодарски областа Щербаковски района «Победа» колхоза председатель хинна, са дика доттагӀа Курзюк Михаил Афанасьевич. Цхьан боахаме болх баьб оаха. дог цӀена долаш саг вар из. массаза хьожар хьо миига вах, эшар фуд. цкьагӀа новкъостал дича бакъахьа хургда ХІаьта иштта хьона гӀо де, тӀаагта халонаш дӀадахара оарцагӀовла гӀертыш саг хилча — бертам багӀаций цхьа дика даьчоа кхо дикъа юха де? Шо обществани эшаш волга сиго ихетадарца, паччахьалкхеи планаш шийн планаш хеташ из хиларца бувзийнна ба сагах беш бола керттера мах.

Со вай республика автономе хилара на 1922 шера ахархочун боккхача деза-ле наьи со. Бера хина дена. Іуйрийна дІабодабий сайриина боад [illegible] бола бе болаш хулар. ХІаьта геттара чІоагІа хало а доаш массане къахьегаш, парИиго яцар [illegible] цар эшар [illegible]

яхача шиь романа тӀа Базоркин Идрис. Хала, миска хиннад цар вахар. ХІаьта. дӀачуга шо тахан моллагӀча тика тӀа, культура цӀагӀа е библиотеке — шоана гургда наьха материальни, культурни хьашташ мел лакхденад, мел айбеннаб цар духовни боарам. ХІана нах сотиина, тийша ба кхоачарча денах, ХІана аьлча, царна хов шоай цӀагӀа паччахьалкхено хІама эшийтаргдоацилга. Йиза торо хургйолга.

СССР хьаьь 60 шу дизар, Нохч-ГӀалгӀайчен автономе 60 шу, из шиь юбилей цхьан шера нийсдалар чІоагӀа доккха мехи долаш да. ВІалла хоадалургбоацача везарии бувзамца вӀашагӀ кхиитад нохч-гӀалгӀайи эрсийн халкъаш. Цу гӀортлонца ба вай правительстви низ, гешшаме кхоане.

Со да кӀезиг-дукха дешa а яде а хоаш хиннав. Аз айса чаккхьаьккхой юкъера школа. ТІаккха саиа профессий харжа торо хиннай. ХІана со бола беш ва Сунженски района ХХ партсъезда колхозе новкъагIвола электрик волаш. Саьа аз со сай бахьа [illegible]

гӀерт из аьнна беха ма боакхалба сох — укх дунен тІа айса дикка лькъхача хало вай мехки бахача дукха тайн тайпарча къамех болча наха ца цхьана вахаш, укх бовлаш хилара тІахьийхар со ер ваьхат яде. Цкъа мара дахан вай укх дунен тӀа. ХІаьта [illegible] зархоло. Островске Николая ма аллара. пайда а бӀацаш дӀаихача шераша [illegible] лаьдеаккхоргдоацаш чакх[illegible] деза саго шийн вахар. Уж деIаш юха а дагадохийтар сона са новкъосташа — коммунисташа шоай мугІарашта кIакъе со дІаэнача хана. Аьа лоагIа парте водаш сона са [illegible] нача рекомендацех цаI дизьар Тетерев Иван Федоровича хиннилга.

Са хьаьнална къахьегамах боккха мах баьб партеи правительствои. Сона еннай Ленински юбилейни медаль, «Къахьегама ветеран» яха медаль. Цо къаьгга гучаду вай социалистически мехка саго къахьегама [illegible] бола мах бе хоалга, вай строй кхьчарел тоIашагIа, тIеха ва-лар.

Тахан вай деалу мехка [illegible]

М. ХАЦИЕВ,
Сунженски района ХХ партсъезда цӀерагІча колхоза электрик.

ГОВЗАНЧ

ВАЙНА массанена дика вовзаш ва Нохч-ГІалгІай изобразительни искусстваи дегІайоалаенача къиноро дахьа лацарах «Знак Почета» яха ордена хинна деча скульптурни хІамаш еш вола говзанча Дутаев Ильяс Магомедович.

[illegible] цӀейуллаш цо дечах из академика П. Захарова цӀерагӀча изобразительни искусстваи, Нохч-ГІалгІай республикански музее гойташ хиннача шахматашта [illegible] цо санъардама хІамаш, моттиташ, [illegible] дагалуцаш цо хьа композицешка хьеташ.

Цара а «Дегаце дог долаш», «Роддомера», «Вайй кІаьнка хилар», «Боккхийча наьха хилар», «Сапожник волча», «Наькъахой», яхы дукха ераш.

1963-ча шера дена хиннача художникий республикански, зональни выставкашка дехьа лийцад цо Цун шахматаш, «Дегаце дог долаш», «Наькъахой» яха композицеш гойташ [illegible] Москве хиннача РСФСР автономии республикански художникий выставке.

Дукха за йоаццаш Ильяс хиннав Лейпциге хІара шера хулача ярмарке. Хоаш ма хиллара, цига эггара хьалхе дехьа лоацаш яр Нохч-ГІалгІайче. Цига вайнехьа халкъа изобразительни искусства яхолгам гойташ вар Дутаев.

— Цига аз [illegible] та дu, — дуац Ильяса. — Сона сайна бола бе хьоастаьь моттиг яр вай экспозице. Цига хьиэзача хана барӀ скульптура йир аз. Уж массаар тайп-тайпарча наха совгІата дІа а елар. Иштта, СЕПГ ЦК Генеральни секретара, ГДР Пачча-хьалкхен совета Председатела Э. Хонеккера сай белар аз. ГДР Министрий Совета Председатела В. Штофа — тоар. Вомаш елар — Лейпцигски обкома хьалхарча секретаре, Чехословакерча кинохьамочии группана, Советски павильона директора, кхычарна.

Цига вхса хьакха за цӀенна йицлургьяц сона. Эггара йоккхагІчарех эггара наьха безам тІеозарех яр СССР хьахинна 60 шу дизара хетаь хинна Советски Союза экспозици. ХІаьта эггара чІоагІагIа аз дохизал дар Советски павильоне барI экспонате хьахкача барI дошо медалех ниъ Нохч-ГІалгІай экспозице хІамашта ялар да. Тахан шой автономе 60 шу, нохчийн гӀалгӀайн шоай лоIамагIа Россена юкъебахара 200 шу дизар деэдаш йолча Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхошта доккха совгIат да из.

АЗ ЛАКХЕ [illegible] аллара, [illegible] лаьмагa боккхача безамца Пазцар советски экспозице цига мел хиннача наха бахьна найсхора цхьа тайпа барам а. Цунна со [illegible] теш ва. Иштта Малабузераьрча радио корреспондента сога хьаттар, «Иштта [illegible] боккхача [illegible] цIашт[illegible] шун хІамигана къамнехе [illegible] мохк, вай советски халкъ лараш [illegible] хьаттар дацар из, шой тайпара хьалла йолаш, вай цьоагІама вен вошалла юкъе цӀна бола гІертош дий хьаттар дар. ДІа[illegible] тха [illegible] республика экспозицега. Вай мешта дах, вай фу лоладу хера эггара хоашагІа бола теш из экспозици ма ярий.

Цу ярмарке деIа [illegible] хиннача керда гІамаш аьрий, аьнна аз шийга дехча хьаттара жоп луш Ильяса [illegible] лар.

— Цхьаолe ноьнаш ханнa а тарлу, бакъда са тешa се бола ба [illegible] дайчеhа дена хьоастаь а — [illegible] Нохч-ГІалгІайче, цун [illegible] замана [illegible] традицеш а. ХІанз со [illegible]

[illegible]

АХАДИЕВ Ваха.

РЕСПУБЛИКО—ДАЬХЕННА

ШОАН [illegible] Нохч-ГІалгІай АССР [illegible]

[illegible]

СССР [illegible]

[illegible]

КУРАШ [illegible]

[illegible]

ТЕШШАМЕ ОАГIУВ А ТЕХА * 200

РЕВОЛЮЦЕ ИРАЗ ДЕННА ЮРТ

ЭКАЖКЪОНГИЙ-ЮРТА халкъа депутатий Совета исполкоме дIачувахча эгтара хьалха бIарг тIасотт хоьачо рамкачу ухлача кехата. Из я Ерригроссийски Централни Исполнительни Комитето 1927 шера 31 октябре яьча заседание протокола выписка. Цу тIа яздаьд: «Революцена хьалхашка дика хIамаш карагIдалара бархала грамоташ лой ла ГIалгIайчен Автономни Областа Сурхотlан Экажкъонгий-Юртай».

Нюрта бокхха чах бабб ВЦИК-о Октябрьски революци лораеш цу юрташкарча наха карагIдаьиначун. Цу бирсача деношка деникинцаша йоагаль дIалаьккхача юртех цаI я Экажкъонгий Юрт.

1919 шера Серго Орджоникидзе Ленинга яхьийтача телеграмма тIа яьнад: «Казакаша йохаяьча йоккхача юрташка Сурхотlенги Экажкъонгий-Юртаген хьежал тхо. Царна ахчанил эгIирсаш хьалде хьунца а новкъостал данза даргдац юрташ юха хьалъеш Сайта хьалайта шин миллион эрш кIаза берзан бисача лоамарошта дIадекъа аьнцад аз».

Белогвардейски бандаш бохамех бохабаьча лоамароштa гIо де аьнна Орджоникидзе дехар дарех юха жоп дера Совнаркома председателзгара В. И. Ленингара:

«Лоамароштa дIаккхайкаде Совнаркома гаргтагIарча заседание лоамароштa гIо делга чакхдоаккхаргда аьле, хIаьта хIандарчоа аз бокъо лу хьона авансах царна 200 миллион сом ахча дала».

Хьамсарча Советски Iаьдало новкъостал а деш юха хьалъяьй Экажкъонгий Юрт. ХIаьта ха-зама дIа ме йоза тIа-тIа товлуш хозлуш хьа а йоагIа из.

Сийлахь - боккхача Октябро ираде вахар деннад Экажкъонгий-Юртарча наха. Пиъ школа я укказа шин ззари диъ бIаьи совгIа бер деша а дагIаш Шн библиотека, лорий участок, стоматологически кабинет а я цу юрта. Цун Ленина цIерагIен Партизанская ахен керттера улицаш асфальт йилла я, хIаьта вожаш жагIа билла.

Тоаденвад наьха боахамаш а. Хьалдаьд кирпишк, шифер тIапилдаи аьшк тIатехаи башха-дика цIекош, къачуйиллай пхийтта километрага дIаккхоачаш йола газопровод, ткъо километр хинпровод, бахача наьха шоай доалахьа кхо бIаь совгIа легковя автомашина а хIара цIагIа я телевизораш, радиоприемникаш. Нштта хоза тоаенай из юрт!

Коартолаша хьажкIаши кхеча, хьайбаш лелалеча, гIирсаш хьалдеча, къона тIехье хьалкхееча доккхий толамаш доахаш къахьегаш бола нах дукха ба цу цIи хезача юрта. Царна юкъе ва Социалистически Къахьегама Турпал Албогачиев АртагIа, звеньевойш Итазов Исранил, Угурчиев Iамархан, Евлоев Хьажбикар, Аушев Юсап, Шанхоев Яхьъя, доярка Мутиева Катишт, Iаьсий лелаеш йола Оздоева Золовбан. № 2 йолча юкъерча школа директор, РСФСР заслуженни хьехархо Картоев Муъьмад, къона хьехархой Албогачиева Тамара, Угурчиева ПаьтIамат, № 1 йолча юкъерча школа завуч Костоева Люба, цу школе итт шерал совгIа хьехархо йолаш йолх беш йола Гридасова Людмила Павловна, № 1 йолча хьалхарча школа хьехархо Мержоева Люба, № 1 йолча юкъерча школа директор Гойгова Данима, № 1 йолча школа директор Струкова Лидия Алексеевна, цIе диплом а долаш медицински институт яьнна лорий участкана заведующи йола Аушева Фоня, стоматолог Багидов Рукметдин, дукха кхыбараш.

Кхо бIаь совгIа саг ва Экажкъонгий-Юрта лакхера образовани а йолаш лораш, хьехархой, инженераш болаш. Кховзткъа шу хьалха цу йоккхача юрта цхьа саг а хиннавац нштта дийша.

КХОВЗТКЪЕИ пхийтта депутат чуволаш я цу юртара Совет, хIаьта царех ахаш гаргга кхалнах ба. Цун исполкома председателалла кердай Сапевлова Инадкъий Лейла. Цул халхагIа № 2 йолча юкъерча школе хьехархо хиннай из.

Дoкха дакъа лоац юрта Совета депутаташа шоай юрт тоаеча, совхоз, предприятеш дегIахувлача.

Къоалбаттъаь тIаьйцай уккала Саратовски областa халкъа депутатий цхьаькха хIама це дойташ хьуикъам чубира йола инициатива Цу гIулакха вIашагIъеллай шин группа. Царех цхьаннена кулгалдеш ва Картоев Муъьмад Цу группо болх бу «Экажевский» совхоза № 1 йолча отделене, хIаьта шоллагIчоа кулгалдеш ва Угурчиев Iамархан. Цун групперча депутаташа тIахьожам лоатта бу цу совхоза № 2 отделене. Довкъар хийчаеча, шурин ферме, коартолаш йолча хьатта, кхыча моттигашка из болх беш депутатий бархI пост а я кхоккха саг юкъе а волаш.

Кхыча къамех бола нах а бах Экажкъонгий Юрта. Вежарийи йижарийи санна тIаьйнаб уж юрта бахача наха. ХIаьта тIабаьхка нах цигача шоай ираз а корадаь юртахоща безаме бахаш а ба.

Иштта цIаккха я зохардоаца зоттагIал а тоссаденна барти цхьоагIон йолаш совхозе, школашка, кхыча учрежденешка къахьегаш ба гIалгIай, эрсий, украинцаш, дагестанцаш, кхыча къамех бола нах.

С. АУШЕВ.



Хозле, тоале, са республика!

[illegible]

СУРТАШ ТIА: «Промавтоматика» НПО болхлой А. А. Комбаров, М. М. [illegible]: Назрановски района «[illegible]» яьча совхоза болхло Гелоева Марет; город Назрань [illegible].



...Доккхий ду тхо

[illegible]

— Соахна гурахьа 1700 гектара тIа ха бола ялат дIадийра тха боахамо. Дика хьийкъар из. ХIаьта оаха ялат цIена чуэцара кхьаьстта теркам тIабахийта къа а хьийгар. План 10 центнер болаш хIара гектара тIара 21 центнер ялат чудерзадир Тха района цул дукхагIа цхьанна а боахамо чуцецазар Цо карагIдалийтар Даьхена 2230 тонн ялат дIадала, хьажкIаш а йолаш шера планагIа дIадала дезар 2000 тонн долаш.

Из толам боаккхаш къахьстта доккха дакъа лаьцар механизатораша Боков Барде, Нашхоев Адама, Гандалоев АрсIале, кхычар. ХIаьта аз селохни норма 130 гектар йолаш 420 гектара тIара ялат чу а дерзадеш комбайнераштa юкъе хьалхара моттиг лаьккхар.

Вай республика къахьегам хошта геттара дезаьта цIенна иштта дика накъадаьха карагIдаларо тахан къахьстта доккхий ду тхо. Цхьабакъла цунах кхоачамбаь Iе дага а дац. Ка болча ялатий хьувкъам кхы а лакхбе йиш йолаш да. Из хьахьокх опыто. Цунах бизза пайда эца хьожаргда тхо дIахо йодача хаца.

Хургболча хьувкъама хIанзале а йоакхо ю оаха. Укх шера гурахьа планагIа 1600 гектара тIа ялат дIале дезача соахна санна юха а 1700 гектара тIа дIаде лехI оаха. Из болх дIаболлабаьо. ХIанале дIайийнай хьалхара 300 гектар, хIаьта хIара лийнахьа юкъера лаьрхIача 150 гектар дIаюв.

Дика кийчду ялат дIадувш дола лаьтта. Кхоачам боллаш минеральни удобренеш тох. ХIанале 1400 гектар аьхад из гурахьа дув ялат дIадера

Индустриальни технологегIа 300 гектара тIа ялата дIайийна хьажкIаш а я тха боахаме. Дика хьийкъай уж а. ХIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа йоацаш чуэца йиш хургья уж. ХьажкIаш а, ка бола ялат санна, юхе хIама ца юташ чуэцаргья. ХIаьта СССР хьаь 60 шу дузача денна даха доаттIача тайпара накъадахара тхоай низ дIакховчар дергда.

Вай—интернационалисташ

ВАЙ ЗАМАН БЕЛГАЛО

АЛХАНКАЛЕ бах тайпа-тайпарча къамех бола кхойтта эзар гаргга нах. Цар беллаш ду кол тIара оалхазараш лопадечо Ермоловски фабрике, меслескозе, элеваторе, тIу чакхдоахача комбинатe, машиннаьъа станце, «Куларинский» совхозе Уж берригаш а вIашкеззар цIоагIа интернациональни доттагIал да. Массена а лерхIар, массанена а легардар цаI да — сийрде кхоане — коммунизм гаргайоалийр дукъе цхьайттаьлагIча пхипетка задйанеш хьал хьалха кхоачашъерга.

Нохчашеи эрсашеи, гIалгIаша а украиницаша а, тегрзашеа белорусашеи, дагестанцаша а эрмалоша а тIемар айдаь къахьег, сийленца кхоачашду хьамсарча Коммунистически парте XXVI съездо хьалхашка оттадаь дехараш.

Гобаьккха бIарг кевтаь оаш, тIаьнна бIаргагурга шоана цхьан интернациональни дезала баха нах. Саламов Аддарахьман ноано, хIаьта цун сесаг Тамара — эрсе, Витиев Халида сесаг Юлие — немка, Хабуев Аьмада ноаньй татарка Зайна, Астабоа Вахас — гIумка Заре. Аварца Гаджиев Абдул Халима йоалаьй Аянат — нохчо, нохчочун Аюбов Iалихана сесаг Людмила Ивановна — украинка; нохчочо Бацалгов Iусмана йоалаь Зулихан — гIалгIа, гIалгIачун Барахоев Iалихана сесаг Зулай — нохчо. Бе-беча къамех бола уж нах оагIув оагIоа а тета болх беш ба. Царна юкъерча гIулакхий белгалагIа йола оагIув — вIаши новкъостал де шиъ эинеш, опыт вокханна дIаала кийча хилар.

...Ший цхьайтта шу даьннача хана доттагIал тессар Новосельцев Ленис Муъьмадеца — Аюбов Яхьяй воIаца. Эрсий кIаьнк кхоаччара, цхьан цIенсаг а хинна дIаэттар АюбовгIарна. Муъьмади Леняи боккхий хилча, шаьккъ а цхьана механизаце школе деша вахар, цул тIехьагIа говза трактористаш а болаш болх беш хилар. Муъьмадеи Леняни даьмоаной кхаст-каста вIаши дIачу-хьачу уэар, шоай дикахетарашта а хIалахетарашта а вIеши дагабуэлар. Цул тIехьагIа укх тайпара ниийсъелар цаэ хьал: Леонид Алхан-Кале вэр болх беш, хIаьта Муъьмад — Урус-Мартане. Ялат кхедеш бар къона механизатораш.

1941 шу. Леониди Мухьмади фронте бахар — дуьта оаэ Даьха лораe. 1943 шера чоа а хинна госпитале миллар Леонид. Тlом тIа латаш даьккхача шин шера правительствени пхи совгIат деннад Новосельцевна. Муъьмад а хиннав мейра латаш.

Тlом сецар. Маьршана тама шоаш баьзача моттигашка вIашагIкхийтар шиъ доттагIа. ДагадоххапагIа аьлча, нохчий мотт шаьра хов Леонида. ЭггагIа хьалха из да цо Мухьмад а шиъ дика доттагIий а хинна дIаэтта нохчий къамах бола дукха нах а лоарайлга.

Новосельцев Леонида дукха болх баьб Ермоловски ДОК-е коллективе. Вокхта говзанча, кегирвой хьехамча, активист вар. СалаIа наькъаьнкхьо коммунист. Из вIаха Миневоде вах, цхьабакъда, доттагIашцара бувзам тоадабац кхаст-каста маьтаг дейт, хьоашагIа воагIа. Из вовзаш хиннача Алхан-Калерча дIамига а вокхта а мел волча сага вицлургвац.

ДУКХАЧА хана дона ДОК-е болх беш йола газимик лаборант Ольга Ивановна — белорусска. ХIаьта цун мар Владимир—эрсе. Нохчочун Гадиев Идриса сесаг Надежда — украинка. Булатов Асмаси — дагестанкас, Камзаева Сатинаси — азербайджанкас. Айнагуля — казашкас нохчашца дикаэа шоай вахар Вазген Хачатуровн Мерсесан — эрмало, хIаьта цун сесаг—Тамара Михайловна — эрсе. Елена Панаиотовна — гречанка, цун мар — Модест Яшеев — эрсе. Цу массане а хьехархой болаш болх бу дукха а, юрта лоарайаш а [illegible] ... Муъьмади Маргати балха хьакита а баьнна салоIаш, сенсе тIа а баха, цIагIа ба, шоай берий бараша а хьожаш. Къонгаша доккхал ду шоай дайхи наьнахи, царна тара хила, уж санна цIена дог-уэла долаш, тешаме, къахьегам дукха безаш хила гIерт.

ТХА ЮРТАРА дукха къахьега дезаш ду [illegible] шоай цIенена дог тIерча доттагIалца вIашагIа хьерчаш ба. Бера хана дена барт тайна цхьа дезал санна ба Олшинико, Исмаиловгlар, Жамалоевгlар, Арсамерзоевгlар, Котоевгlар, Киндаковгlар, дукха а дукха а кхыбараш.

Цо къахьега хьакьона ба беча къамех болча дезалаша юкъера интернациональни доттагIал. Сар-сарахьа вIашагIа а хьеташ цхьана телевизоре хьеж, дахар дехар дувц, вIашадагабуэл. Балха болхаш а тоамхетешца болхаш а цхьана тул, цхьана хьалхаходу берaш, цу гIулакха дукха новкъостал дIахьа а деш. Цудухьа боаш а царга тIехьа хила гIертош шоана доттагIал долаш дах. Социальни культура [illegible] гуш де советски наха дутоена сибарах. Iер белгалагIа [illegible] оагIош а шоай Даьхе [illegible] ра дукха оал, [illegible] цаьра болаш, къахьегам [illegible] дезар, доттагIалр [illegible] пачхьалкхон [illegible] хIар.

ЦХЬЕ ... [illegible]



ДОШ ЦАI ХИЛА ДЕЗА

Тха установка коллектива социалистически ях лелаеш я Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча ЛЧ 35 яхача установкаи централни газофракционирующи установкаи коллективашца.

ХIаьта цу ахъе ногаю иккха аьттув тха баьннаб Укх денешка тха коллективана еннай КПСС Заводской райкома Сийлен грамота, хIаьта тха яр санна йолча установкашта юкъе даим а хьалха латташ хIайзалца тхо хьадаьхка хиларах «Грознефтеоргсинтез» объединене кара ра кара тела ЦIе байрах а массала а тхога кургйолаш хьаеннай.

Дика къахьегама совгIат кийчдаьд тха установка коллективо таханарча цIейна. 28-ча сентябре кхоачашъяьй оаха ийс бетта план, дикка лакхъяьй къахьегама овсарле, цун чотагIа планал совгIа 2 миллион гаргга товарни продукци арахийнай.

На толам баккха йиш хиннай тха коллективе шоай гIулакхах дог лазаш бола нах хилар бахьан долаш Царех ба даи воIи Хачатуровгlар, В. Коваленко, С. Савин, С. Знайченко, дукха кхыбараш. Тха коллективе къахьегаш ва Нохч-ГIалгIайчен заслуженни мехкдаьттахо А. Ф. Бандилет а. Шиъ деша за хила Iемача по тхо деррига а тIахьех социалистически дехкараш даим тIехьхоачашдара, продукци дикагIа хилийтара.

Ш. ГУМАРОВ,
В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода ЭЛОУ-АВТ установка вокхагIвола оператор.

Лорадергда, чIоагIдергда!

ТАХАН вай республикерча къахьегамхоша дезду боккха гоарIам бола шин цIе — Нохч-ГIалгIайчен Советски автономе 60 шу нохчийи гIалгIайи шоай лаамагIа Россига юкъебаха 200 шу дизар.

XVI бIаьшера денз къадоагIа Кавказа дола нагии аьмаш эрсашца ... тIаьхьа ГIалгIерча моастагIашта кIоа ца бица Россигара новкъостал, цунца оагIув биллерда кIоаддал, вахаре ираз нийсад цар.

Пачхьа Iаьдал, цун сагаш нагийн къамий бохьонаш IотаIаеш, царех шоай хьаш ба гIертар бахьан долаш къамашта юкъе ца Iешам хинна бола а, [illegible] наха юкъера доттагIал бувзамаш соацаде магадац царна.

В. И. Ленина парто хьалхалелча, паччахьа а бIаьхача наха а Iаьдал тIера Iо а яккхе, Октябрьски социалистически революци яьй а, аьнна, къахьегама наха доал ду Советски Iаьдал чIоагIлуш доагIа [illegible]

[illegible]

Даьннад тха мехкдаьттахой 10 бетта декхараш толамца кхоачаш а дь, дезача цIайшта накъабенна. Планал совгIа Даьхенна деннад [illegible] тонн мехкдаьтта. Укх шера болх ба коллективой консервацене лаьтта сероводород доаллача мехкдаьтта сизамнна. Толамо кхоачашдаьд коллективо хьалхашка лаьтта цхьадола декхараш а.

Иштта дика толамаш дола тха вIашагIаьдаргдецар Азербайджана, Iотара, Башкира, Белоруссе, кхьа республиккаша, облесташа тхона эша оборудовани постIанъецаро.

Цу деррига а лара аллай советски халкъашта юкъера интернациональни доттагIалo. Цунах тхона къахьегамхон дIалаетабеш бу оаза деррига поанимаскоа бола.

Производство [illegible] наьха вахаре а Нохч-ГIалгIайчен шерлуш, чIоагIлуш боагIа интернациональни мулацам. Дукха ба тха мехкдаьттахошта юкъе [illegible] вIашагIхьоттарг хьаьнна мела паш. Царех ба тха коллективе эмиттал арригача МагIалбир а ...

[illegible]

Ф. АРДАГАЧИЕВА,
«Малгобекнефть» НГДУ-н [illegible] оператор.

ЛОАМАН ШОВДА САННА...

[illegible]

Х. ШАДИЕВ.

ЦІЕЙНА — ДЕЗА СОВГІАТАШ

Юбилейни шера дика къахьегаш хьабоагІа Грозне гІишлошъераш. Укх деношка города тайп - тайпарча моттигашка пар хьалдаьльккхад нах чубаха ихтех цІа.

Дикен тІехдаккен мах а беш эксплуатаце дІаеннача фусамашна ба ха ховшаргба укх деношка 600 гаргга гроз ненций дезалаш.

* * *

Карарча пятилетна хьалхарча шин шера план ханал хьалха кхоачашъьяй «Грознефть» объединене 23 бригада болхлоша. Царех дукхагІбараш хІанзале лхьайттадагІча пятилетка кхоалагІча шера хьалхарча бетта планаш а доархІабаьб. Царна юкъе ба Старогрозненски УБР И. Шулинкин, В. Швецов, В. Паплин, керте латтача бригадаш буруадеттараш.

ХІаьта къаьстта дика къахьийгаз карарча шера «Сунжанефть» НГДУ скважинашта лаьттан кІален капитальнин ремонт еча Кожевников Олег Дмитриевич керте латтача ремонтникашта. Ханал хьалха шоаш тоае елаш хиина 5 скважина эксплуатационнивашта дІаеннай цар. 99,5 процент йолча балха ханах пайда эц цу бригада. «Грознефть» объединене эгтара толашагІбола хьокхам ба из. Цудухьа цу бригада вІашІехьдаьннед лхьайттадагІча пятилетка шин шера план 31 августе кхоачашъе.

Р. ХАДИСОВ.

А. Д. Шерипова цІерагІча преме лауреаташ

ЦІи езача революционере а публициста а А. Д. Шерипова цІерагІча 1981-и 1982-и шерашка дикагІча журналистски балхашта хиннача республикански творчески конкурса итогаш яь Конкурсо хьажакхар республика экономически социальни дегІаара, советски нах идейно - политически интернациональни уила йолаш хьалкхебара керттера дешаш дуаццача, цар вахарера кийса някъ дІахьокхача журналисташа хьинар айдаьнга.

Конкурсе республикански, городской, районни газетий, НГІАССР телевиденей радиовещанен комитета болхлоша вІтар 50 совгІа материал.

Хьахаьнчча материалашка а шоре яьча предстаьленета [illegible] республика журналистий Союза бюрос соцам баьб А. Д. Шерипова цІерагІа премеш СССР журналистий Союза членашта П. В. Беловашкина — «Грозненский рабочий» газета культура отдела заведующайна, [illegible] — НГІАССР телевиденей радиовещанен комитета редактора [illegible] [illegible] газета промышленностий транспорта отдела заведующайна [illegible] А. А. Курмаева — Нохч-ГІалгІай АССР телевиденей радиовещанен комитета [illegible] [illegible] Т. М. [illegible] [illegible]

Цул чІоагІагІа йоакхо е хІама дац

Наьха могашал лораяра хьинаре къахьег № 8 йолча Грозненски городской поликлиника коллективо. Укх шера мел беш бола болх чакхбоаккх оаха «СССР хьахиина 60 шу, Нохч - ГІалгІайчен автономе 60 шу, шин доІамагІа из Россеца юкъеяха 200 шу дизара юбилейни хьинареча къахьегамца накъагІоргда вай» яхача девизагІа. ЕррагІча тха коллективо тІайийцар медицински болхлой квалификаци айяра, къахьегама дисциплина тоаяра, балхахошта идейно - политически, интернациональни, атеистически кхетам балара, нача деча медицински гІулакха боарам, культура лакхъяра дола юбилейни декхараш.

Цул совгІа, хІара тха болхлочо тІайийцар шо-шоай социалистически декхараш, уж цар дика кхоачаш а ду.

Къаьстта йоакхо ю оаха тІема ветераний, промышленни предприятий болхлой, дешархой, студентий могашал лораяра, тоаяра.

Советски Іаьдал даьлча республика медицински гІулакх дегга мел дегІа денад хьахьонхара тоъам ба аьнна хет сона тхоай поликлиникаж даьца масал доаладича. Нагахьа санна паччахьа хана берригача Нохч - ГІалгІай мехка поррига 20 лор мара хиннавеце, хІаьта тахан духьал тха цхьан поликлинике ва 20 специальностех наха гІо - новкъостал деш вола 60 лор. Шортта керда оборудовани я тха. Укх тІехьарча шин шера тхона еннай 50 эзар сом мах бола СЭВ-а чубоагІача социалистически мехкашка арахийца кхаг оттадира керда аппаратура.

Тха поликлинике бартцхьоагІо йолаш болх беш ба тайп - тайпарча къамий лораш, медсестраш, лаборанташ. Тха партийни а профсоюзни а организацешка дика вІашІехьбаьккха лелабу ветераний опыти знанеши, къонача специалистий энтузиазми, цар къона хьинари цхьана дувзара болх.

Тха лораш, кхьбола медболхлой кест - кеста хул тха подшефни йолча Назрановски районе бахе, цигарча лоршта юртахой могашал лораяра, тоаяра новкъостал деш.

Дукхача хана дешо дикеи цІенеи болх беш хьабоагІаш хиларца коллективе моттел, бахархошта а белгалбаьнна дика къахьегаш ба тха лораш Р. Ф. Лунина, С. И. Магоматов, Л. А. Сардалова, А. С. Наурбиева, Р. И. Нарсаева, З. Б. Надель, юкъара медработникаш В. В. Морозова, Н. И. Дементьева, Н. Н. Соловьева, Н. Д. Елесина, кхыбараш.

Дика толамаш доахаш юбилейшта наькъенай тха поликлиника коллектив.

Т. АУШЕВ.
Грозерча № 8 йолча поликлиника керттера лор.

Цар ду гІулакх наха эшаш да

Орджоникидзе цІерагІча проспектерча № 95 йолча цІенна юхе гІолла тІехвоалачоа бІаргагу чекаика тІа «СБ» яха фирменни знак а йолаш «Ювелирни изделеш» яха вывеска.

Наха бытовой гІулакхаш дара йолча Нохч - ГІалгІай АССР министерства центральни ювелирни мастерской я из. Из вІашагІъеллай 1979 шера. Дукхача къамех латташ я мастерий - ювелирий коллектив. Укхаза болх беш ба эрсий, гІалгІай, нохчий, даргинцаш. Балха стаж а я цар тайп - тайпара. Масала, Усаев Сабги Иммаевича мастер - ювелир волаш къахьег 1934 шера дена. Лакха говзали опыти йолча цу мастеро 110 процент кхоачашъю шийхІара бетта план. Цунна енай Ленински юбилейни медаль Сабги Иммаевич — хьехамча. Цо кулгал а деш, дина болх беш хьабоагІа къона мастераш Алмазов Мусий Назбек, Курганский Сергей, Алиев Алик. Шоай производственни планаш, хьадер дика а деш, цар а тІехкхоачашъю.

Дикача оагІорахьа белгалваьннав къона мастер-ювелир, КПСС член Поморцев Сергей а. Цо дошо хІамаш кийчъеш йола художественни стиль дика йовза а йовз, еза а еза бахача наха, дина яьча хІамаех кхеташ болчарна а.

Мастерской болх беш 10 саг ва. Царна кулгал деш ва мастер - ювелир Гаджиев Дауд Мустафиевич, «дошо кулгаш» дола мастер оал цунах.

Дукха нах ух из волча хІара денна. Царех хІаранена новкъостал де хьож из.

Нохч - ГІалгІай АССР юбилеяш № 1 йолча ювелирни мастерской коллективо езъю 9 бетта план 111 процента кхоачаш а яь, хІаьта шера план кхоачашъе лерхІ цо 10 декабре.

И. БОРЗДЫЙ,
Нохч - ГІалгІай АССР бахача наха бытовой гІулакхаш дара министерства производственно-технически отдела воккхагІа вола инженер, партбюро секретарь.

Маьмад-СаІид ПЛИЕВ.

ДЕГА ЛОВР — СССР ГІОЗЪЯЬННА ЯХАР!

Парте ший хьаьнъаца
сердалга даьха,
БІаьнил совгІ вай къамаш,
кулгаш чоалдаьха,
Хало а — атто а ниййса
цхьан лайна,
ГІозалца наькъа доал
сийнахьча цІайна:

Шаршадеш хьийхача
кІи-наний даьри,
Фордаш мо тарраш уле
наьхий аре.
Цу кІайча морзал
вІаңгІ — турмене араш,
Юохьаш латт лепадеш
боамба кІаи даьраш.

Таджикистане,
вай узбекистане,
Киргизе, хьаштдела
Азербайджане.
Латве а Литве а,
цу вай Эстоне
Ер дуне амах долх
вахара хозне.

ГуржегІа, Армене,
Молдаве хІара
ГІоза вах. БІаргаго' иц
гІозал мара.
Вай Белоруссе а вай Украине
Кхехнаш ба къахьегам —
кхоллархой сийле!

Вай Россен къамий барт
санна буац тІаккха!
Лаьттан тІа ва а вай
царех лич баккха!
Довцендаь таразаш вай
нраз оза,
Илле оаз мйю аз,
ва селлар гІоза!

Нохч-ГІалгІайче а ноал
200-шу хьалха,
ХІана дездеш, ше вьер
вай Россен малха.
БІаьшерий боадоний
кьиза дукъ нийза,
ГІозалга кхьчад вай ихел
цунца нийза.

Цунца вай йийкъендаь воан
гІозал — гІайгІа,
Эрсаша вошал деш некъ
бенаб бангІа.
МоастагІчоа цо юташ бІы
болла кІиила,
Лоамаш мо пораьй воан
Россен сийле!..

Вай долзе гарга,
а шу дакиха гаьна,
Вайх кхара гІайгІа иц
нанна а даьна.
Кхьччача фусам я, боле,
эше — дешар,
Дае да — дукха да воан
Даьхен бешар.

Вайна фуд тхьам боаца
немаш хьаллахкар,
Космоса аренаш,
уж седкъий тахкар!!
Низ ба вай хапонаш
эшае атта,
Кхел а я тІана санна,
цхьоагІонца латта!

ГІозал а — йІовхал а
дІа юха телаш,
СССР — Пхийтта а
Инша а елаш.
ЛердІар а ихелаш а —
цеІ да цар вахар!
Дега лоар — СССР
гІозъяьнна яхар!





Хозле, тоале, са республика!

ХІаьнадпа грозненцаш доккха де бии йолаш хиннаб шоай столице хоза аэропорт я аьнна. Цхьабаьнда, кІанчуд тІехьагІа цІийбала бечаш а хургбиц. Къулбеса Кавказе дикагІчарех йола керда аэропорт дукха па гоаш вь ертйолаш я. ХІаьта [illegible] кІанчар йисте ецнай лаьна [illegible] дии йолаш да вай.

Из хьалъеча вадьшйеса дукхаха гІишлошъеча организацешта, вІараш йолча грозненцашта, кхычьара хьатІабаккхача специалистама. Лаьнерча сурта тІа шоаш бІаргагуча «Грозтрубопроводстрой» треста № 2 йолча гІишлон-монтажни управленерча мехкараша Л. Костоевас, З. Палиевас, З. Костоевас, Т. Албогачиевас, Р. Аушевас, Л. Арапиевас, М. Матиевас, Ф. Мацниевас, З. Арапиевас шоай да хьа [illegible] Грозненски аэропорт хьалъеча.

Аьрга оагІорахьарча сурта тІа латтар газет дешаршта шу сагьте [illegible] лаьна хет тхона. Из ва СССР халкъа артист, СССР Лакхехьарча Совета депутат, дукхи тІа кІи теза вола халдарха Эсамбаев Махьмуд. ЦІенна къайю ер гІоралыннад артиста хьамаш пеццдоача совгІал. ХІанчуд иттам шараш хьалхагІа санна валлй а [illegible] уйла айзаш кІоарга майан йолаш а да оуи тамашйиша наьхараш. Гастролешкара Нохч-ГІалгІайчене вІаьча хоза а хетам хьахьегамхошта, студенташта, дешархошта вІашагІеттаду из.

ГІалай хоза оал вай республиказ. ДІаяхача вІаьшерашй мотт ба хьо тешам [illegible] вай денийша, вай хьалхахой цен а бока (аьттехьара сурт).

Укх номера шоллагІча, кхоалагІча, йиьлагІча оагІонаш тІара сурташ даьхад З. БАГЧАЕВА.



Сакъердаме салоІаргда

Вай йоккхача юбилейна дика кийчъеннай профессиональни а самодеятельни а коллективаш, творчески балхлой, спортсменаш. Тахан С Орджоникидзе цІерагІча стадиона тІа хургья цІейна летаташ йохьта театрализованни дукхача наха закъалдоаца представлени.

Укх шин кхаь дийнахьа республика паркашка, культура Дворецашка, ЦІейошка, клубашка хургда профессиональни самодеятельни коллективий доккхий концерташ. Цига дакъа лоаргда Нохч-ГІалгІай паччахьаллкхен филармоне симфонически оркестро, цун эстрадни а фольклорни а ансамблаш, Нохч-ГІалгІай паччахьаллкхен «Вайнах» яхача халхара ансамбло.

Нахана ший керда сезон хьелла Грознерча цирко. Из еннчар дика салоІаргда укх деношка. Царна лаьрхІа укхаза кийчъьяй «Вайнахьа латтаз дола дувцар» яха театрализованни юбилейни обозрени.

Из программа вайна кийчъьйраш ба Карпманский Ефими Куксов Владлени. Цига вайна хозаргйола музыка язъьяй вай республике моттел мехка а вовзаш волча композитора Ленински комсомола Нохч-ГІалгІай республикански преме лауреата, Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни деятела Шахбулатов Іаднана.

Газета аргІанара номер араяргья 5 октябре.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — Центральни телевиденен Ерригсоюзни радион ерсий академически хора концерт.
9.10 — «АБВГДейка».
9.40 — «Шоана, зай-полной!».
10.10 — «СпортІото», 4-гІа тираж.
10.20 — «Изерам бадаш делар».
10.50 — Эрзано доттагІий гуабу. Волгоград — Острава.
11.35 — «Марша воатІаьа хьо, хьехархо!» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
13.05 — ДІалоал БССР заслуженни артиста [illegible] Евдокимова.
13.30 — «Деннара го».
13.15 — «Алешке эермар». РСФСР заслуженни хьехархочо А. В. Белиевас исследовательные А. Андреевах аьнна дувцар.
13.20 — ДІалоал духовой оркестро. Телевизионни конкурс-хьалар Донецкера передача.
13.45 — «Советски изобразительни искусство». Е. А. Кибрик.
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Къона гвардия» яхача комсомольски организаце 40 шу дизарга. «Къона гвардия» [illegible] художественни фильм. 1-рей 2-гІа серей.
17.30 — Политически обозревателя Ю. А. Летунова беседа.
18.00 — «Хьайбай дуцеи тІа».
19.00 — «ДоттагІаш доладар». Телевизионни журнал.
19.30 — «Массанена йола музыка». Обозрени.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Кропоткинская, 12». «Андроникова доха» яхача циклера телевизионни фильм.
22.40 — Доазол арахьарча эстрада аьхараш ритмаш.
23.30 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — ІуІранара гимнастика.
8.20 — [illegible]
8.35 — Телевизионни документальни фильм.
8.55 — А. Афиногенов. «Машенька». Телевизионни спектакль.
10.10 — «ІуІранара почта» яха музыкальни программа.
10.00 — Армянски телевиденен программа. «Армянски вертикаль» [illegible] документальни фильма премьера. «Композицо». Композитора Э. Оганесяна [illegible]
17.00 — «Кинолюбительара клуб».
18.00 — «[illegible]». [illegible] программа.
18.40 — Документальни фильм.
18.10 — Хьехархочун Денга. [illegible]
19.48 — Мультипликационни фильм.
[illegible] — «[illegible]» яха эстрадной программа.
21.00 — «Ха».
21.35 — Футбольни обозрени.
22.00 — «Париж. ХІана Маяковский». Телевизионни документальни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка с дІаотта».
8.20 — Хьехархочун Денга. «Вай Іинерза віан [illegible]» телевизионни документальни фильм.
9.10 — «[illegible]» художественни фильм. 1-рей, 2-гІа серей.
10.35 — Фильм-концерт.
11.25 — Мультипликационни фильмаш.
11.30 — [illegible] СССР Паччахьаллкхен преме [illegible] Попова выставка.
12.05 — «9-гІа студия». [illegible]
13.05 — [illegible]
13.50 — «Тха корреспонденташ дувцаш».
14.20 — [illegible] СССР-ан [illegible]
16.05 — «Катало [illegible]». [illegible]
16.30 — «Театра [illegible]».
17.30 — [illegible]
[illegible] — [illegible] «Крылья Советов» — «Спартак». 3-гІа период.
19.15 — «Вай доттагІий премьераш». ГДР художественни [illegible]
19.45 — [illegible]
20.00 — Футболах бола СССР [illegible] «Динамо» (Киев) — «Торпедо» (Кутаиси). 2-гІа тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — [illegible] художественни фильм.

РАДИО

2 ОКТЯБРЬ

6.40 — Вай доттагІий [illegible] (нохчий маттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (эрсий маттала).
7.35 — Передачий программа (гІалгІай маттала).
[illegible]

3 октябре — хьехархочун Ди

СИЙ ДОЛА ЦІИ

ОКТЯБРА хьалхарча кІиранди дерригача советски халкъо белгалдоаккх хІана традиционни а хинна дІаэтта хьехархочун Ди. Советий Мехко де ма доагІара сий ду къонача воахала кхетам лурий къахьегама. Педагога сийлахьча гІулакхех дег чу дуашши дола дешаш аьннад КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Леонид Ильич Брежнева. «Вай мехка школьни хьехархо — из хІара сийлахьча, халкъо эггара чІоагІагІа лоархІача профессех ца я [illegible] шин къахьегамца вргадаь Іалам. ХІаьта хьехархочун къахьегам мах болаш [illegible] болаши ба цо саг ше [illegible] хиларах. Цудухьа, вахаре саг моллагІа дуле а — болалд е Іилмахо, космонавт е колхозни механизатор, — [illegible] [illegible] шин хьехархочун хьалха декхарийла Советски Іаьдала шерашка нортамукъа даьннача, коммунистии ленински парте, цун Централъни Комитета хьалхале лелаеча халкъо. Историна довзаш дац уж тайпа масалаш. ПовзарІйоацача йоалаш хуацасинай мехна экономикеи культуреи, керда даьннад советски общества социальни сибат, цхьатарра бокъонаш еннай дерригача къамашта, кхьаннад наьха керда исторически тайпа — советски халкъ. Вайна наргІдулларш къаьстта шаьра бІаргагу Нохч-ГІалгІайчен территоре тІа просвещени дегІахьара [illegible]

Сийлахь Йоккха Октябрьски социалистически революци йиалехьа дийнна хиларга дІалача Россе эггара тІехьарчарех наьха могаш [illegible] [illegible] 1910 шера Нохч-ГІалгІайчен халкъа образованеца [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1981 шера дІайоарча республика территоре тІа олача берригачча наха [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Цига дешаш 250 эзар дешархо ва, вешта аьлча республике бахача [illegible] нах хІара [illegible] вар. Саг специалист, [illegible] кин хьал мишта кхуаргва — тІехьвакхара гІулакха юкъе хьалхагІа цІаниха а ца хиннача тайпара чІоагІа хьехархочох тийша да. Цудухьа къаьстта доккха маІан долаш ден хІана а сийлахь воккхача чехски педагога Ян Амос Коменске аьнна дешаш: «ХІаьта нахах дикагІа бараш хьехархой хилба».

ТАХАН САННА доккхий гІулакхаш хьалхагІа цІаниха а хьадийнадац шолигара. Цхьаниха а юкъера ца воадийташ массанена а дина хьехилга, школа йоакхаш вола хІаравар атта а шин шегІа а вахара, хІанзарча производствана юкъегІорволаш кийчвар йеша, цунах а чаккдоалаш дац гІулакх. Ирашта правственни кхетам болорца кхоаяенна вола селлара чоалвано педагогически проблемаш хІана санна цІакхам а кхестам йийнац хьехархочун. «Алта дийша нах кийчбе байза Іац советски школа, — [illegible] [illegible] политически кхетам бола, идейни дог тийша бола коммунизма гІулакха тІехьара [illegible] хила». [illegible]

Советски хьехархошта [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] дина барах Советски Союза орденаши медалаши еннай. 151 сага «РСФСР-ен НГІАССР-ен школа заслуженни хьехархо» яха сийлахьа цІи еннай. 1322 хьехархо РСФСР-ен СССР-ен халкъа просвещене отличники ва. ЧІоагІа лоархІаш цІераш йовз вай Косова Ефросинья Григорьевнай — Наурски юкъерча школа биологе хьехархочун, Фаинева Темаръдата Раипьевна — Сунженски райони Красноармейски юкъерча школа географе хьехархочун, Басина [illegible] Даниловнай — Грознерча № 2 йолча юкъерча школа математика хьехархочун, Френкель Софья Марковнай, Кирилова Валентина Петровнай — Грознерча № 1 йолча школа - интерната хьехархой. [illegible] [illegible]

Хьехархо воацаш, цун дег тІара йоагІа йІовхо ноцаш хила йиш йолаш яц таханарен кхоанарен школа. Цудухьа да хьехархочох сел чІоагІа тешам болар, цунгара хьадехарш сел чІоагІа хилар. «Массана а юкъера образовани яьнна хила безача хьалашка, — аьннад школа хьакъехьа КПСС ЦК-ага Советски правительстваи баьча соцам тІа, — шин дерригача леларца, шин ерригача оамалашцеи гІулакхашцеи дешархошта хьокхаме, дикача коммунистически правственноста, идейни дог тийша хилара, культура, принципиальноста, шерача эрудице образец хила веза хьехархо».

ДЕРРИЧАГА советски халкъаца цхьана вай республика хьехархоша укх денашка къахьег КПСС XXVI съезда исторически решенеш кхоачашъьяра. Дешара керда шера хьалхарча урокашкара дена педагогически коллективашта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

НГІАССР просвещени министра заместитель, РСФСР школа заслуженни хьехархо.

ТХА АДРЕС: [illegible] г. Грозный, Маяковски, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-83-07, ответственни секретаря — [illegible]; [illegible] — [illegible] промышленностий транспорта — [illegible], юрта болхана — [illegible], культура — [illegible], кехаташ — [illegible], корректорашт — [illegible].
НАШ АДРЕС: [illegible] г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-83-07, ответственного секретаря — [illegible]; [illegible] — [illegible] промышленности и транспорта — [illegible], сельского хозяйства — [illegible], культуры — [illegible], писем — [illegible], корректорской — [illegible].
Газет арадуьлу шоллаг, кхоалаг, пІераскан, шоатта денахьа.
«Грозненский рабочий» издательства типографе, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4272.